IV

(Informācija)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTA INFORMĀCIJA

PADOME

Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju 2009. gada 26. novembra secinājumi par izglītības nozīmes palielināšanu labi funkcionējošā zināšanu trijstūrī

(2009/C 302/03)

Padome un Padomē sanākušie dalībvalstu valdību pārstāvji,

ATGĀDINOT

— atjaunotās Lisabonas stratēģijas galvenās vērtības, koncentrējoties uz izaugsmi un darbavietām kā līdzekļiem, ar kuru palīdzību Eiropā panākt pārtikušu, taisnīgu un no vides viedokļa stabilu nākotni, un zināšanu trijstūra noteicošo lomu šajā procesā,

— Briseles 2007. gada 8. un 9. marta Eiropadomes apgalvojumu, ka "izglītība un mācības ir priekšnoteikums labi funkcionējošam zināšanu trijstūrim (izglītība – pētniecība – novatorisms), un tām ir galvenā vieta izaugsmes veicināšanā un darba vietu veidošanā", un Briseles 2009. gada 19. un 20. marta Eiropadomes aicinājumu steigšus veikt konkrētus pasākumus, lai "sekmētu partnerības starp uzņēmumiem, pētniecības, izglītības un apmācības jomu" un "nostiprinātu un uzlabotu kvalitāti ieguldījumiem pētniecībā, zināšanās un izglītībā."

APZINĀS,

— ka ilgstošā lejupslīde turpina nopietni ietekmēt pasaules ekonomiku un ka būtu pilnībā jāizmanto atjaunotā Lisabonas stratēģija – ar tās ietekmi uz zināšanu trijstūri – kā pamats efektīvai un ilgtspējīgai ekonomikas atveseļošanai visā Eiropas Savienībā,

— ka, lai Eiropas Savienība spētu atrisināt ilgtermiņa pārbaudījumus, ko rada konkurences virzīta pasaules ekonomika, klimata pārmaiņas un novecojoša sabiedrība, visiem trim zināšanu trijstūra elementiem ir pienācīgi jādarbojas un to starpā jābūt pilnīgai mijiedarbībai,

— ka izglītības galvenais uzdevums ir panākt personu attīstību, lai viņas varētu pilnībā īstenot savas spējas mūsdienu sabiedrībā, secīgi visu līmeņu izglītības iestāžu funkcijas un atbildība ir saistīta ar ļoti plašu darbības jomu. Turklāt, pamatojoties uz zināšanu trijstūra vajadzībām, ir jāturpina pilnveidot īpašo izglītības funkciju.

UZSKATA, KA TURPMĀKA IZGLĪTĪBAS, PĒTNIECĪBAS UN NOVATORISMA IEKĻAUŠANA LABI FUNKCIONĒJOŠĀ ZINĀŠANU TRIJSTŪRĪ

stiprinātu Eiropas novatorisma spējas, kā arī radošas un uz zināšanām balstītas ekonomikas un sabiedrības veidošanu,

— universitātēs [1] un pētniecības centros veidojot augsti attīstītu un pastāvīgi uzlabotu zināšanu bāzi, ko ātri varētu pārvērst plašākā ekonomikā un sabiedrībā kopumā pieejamos novatoriskos produktos, pakalpojumos, pieejās un metodēs,

— veicinot radošu, novatorisku un uz uzņēmējdarbību vērstu domāšanu no skolēnu, praktikantu, studentu, skolotāju un pētnieku puses, kas ar izglītības un apmācības starpniecību būtu pamatā progresīvai plašākas uzņēmējdarbības kultūras attīstībai, reizē ar dinamiskāku Eiropas darba tirgu un augstāk kvalificētu darbaspēku,

[1] Šajā tekstā jēdzienu *universitātes* izmanto, lai apzīmētu visa veida augstākās izglītības iestādes.

palīdzētu gūt būtiskus panākumus

— to mērķu sasniegšanā, kas paredzēti Ierosmē par jaunām iemaņām jaunām darbavietām (New Skills for New Jobs), lai uzlabotu ES pilsoņu nodarbinātības iespējas mainīgā darba tirgū,

— universitāšu modernizācijas programmā. ([1])

APZINĀS ŠĀDAS KONKRĒTAS PROBLĒMAS IZGLĪTĪBAS NOZARĒ

— vajadzību mazināt kultūras plaisu starp izglītību – kā mācīšanas, mācīšanās un sociāli kulturālo vērtību nodošanas procesu – un pētniecību un novatorismu komerciālajā sektorā,

— vajadzību pēc lielākas novatorisma un uzņēmējdarbības kultūras universitāšu sektorā,

— vajadzību uzlabot komunikāciju un mobilitāti starp mācīšanas un pētniecības pasauli un uzņēmējdarbības un plašākas ekonomikas pasauli un veicināt mobilitāti un ideju apmaiņu starp dažādām akadēmiskām un pētniecības disciplīnām,

— vajadzību turpināt reformēt universitāšu pārvaldes un finansējuma struktūras, dodot iespēju uzlabot autonomiju un atbildību, lai veicinātu dažādotu ieņēmumu plūsmu un efektīvāku sadarbību ar uzņēmējdarbības pasauli un vajadzību sagatavot universitātes, lai tās varētu piedalīties zināšanu trijstūrī pasaules mērogā.

UZSKATA, KA ŠĀDIEM VISPĀRĒJIEM PRINCIPIEM BŪTU JĀBŪT PAMATĀ POLITIKAI, AR KO TIECAS RISINĀT ŠĪS SPECIFISKĀS PROBLĒMAS

— zināšanu trijstūra koncepcija ir saistīta ar vajadzību sistemātiski un nepārtraukti mijiedarbojoties uzlabot ietekmi, kāda ir ieguldījumiem trīs darbības veidos – izglītībā, pētniecībā un novatorismā,

— lai zināšanu trijstūri pilnībā integrētu, ir vajadzīga ciešāka sadarbība politikas izstrādē un sadarbība izglītības, pētniecības un novatorisma jomā gan Eiropas, gan dalībvalstu līmenī,

— lai izglītība varētu pildīt savu lomu zināšanu trijstūrī, pētniecības un novatorisma mērķiem un iznākumiem ir jānodrošina atgriezeniskā saite izglītībā, kur mācīšana un mācīšanās balstās uz spēcīgas pētniecības bāzes un kur mācīšanas un mācīšanās vide ir pilnveidota un uzlabota, vairāk iekļaujot radošu domāšanu un novatorisku attieksmi un pieeju,

— tradicionālā akadēmiskā kultūra universitātēs ir jāpapildina ar apziņu, ka universitātei ir liela nozīme, gatavojot kvalificētāku, uzņēmīgu un elastīgu darbaspēku, kas turpmākajos gados būs pamatā ekonomiskajai izaugsmei un pārticībai, kā arī uzlabotai dzīves kvalitātei. Pateicoties pētnieku un mācību spēku apmācībai, viņiem būtu jāspēj labāk iedzīvināt inovāciju kultūru organizācijās, kurās viņi strādā,

— zināšanu trijstūris ir jāņem vērā, izstrādājot mūžizglītības stratēģijas valsts, reģionālā un iestāžu līmenī, lai universitātes vairāk iesaistītos to prasmju pilnveidošanā, kuras ir svarīgas uz zināšanām balstītai ekonomikai, un iestāšanās noteikumos pietiekami tiktu atzīta iepriekšēju mācību un darba pieredzes nozīme,

— jaunas idejas un jauninājumi rodas, apvienojot dažāda veida zināšanas un veicot uz zinātkāri balstītus jaunu zināšanu meklējumus. Tādēļ ir svarīgi atzīt, ka papildus zinātnei un tehnoloģijai novatorisma attīstībā liela nozīme ir kvalitatīvai izglītībai un pētniecībai sociālajās zinātnēs un humanitārajās zinātnēs,

— Eiropas universitāšu un pētniecības sistēmu plurālisms būtu jāuzskata par vērtību, attīstot dažādas pieejas labi funkcionējošam zināšanu trijstūrim.

NOSAKA ŠĀDAS SEPTIŅAS RĪCĪBAS PRIORITĀTES:

1. **Panākt lielāku saskaņotību starp politikas jomām izglītības, pētniecības un novatorisma jomā**

Ir vajadzīga saskaņotāka politikas veidošana Eiropas un dalībvalstu līmenī, pilnībā integrējot visus trīs zināšanu trijstūra elementus. Politikas pasākumiem izglītības, pētniecības un novatorisma jomā būtu jābūt savstarpēji pastiprinošiem, lai nodrošinātu labi funkcionējoša zināšanu trijstūra izveidi un lai paātrinātu pāreju uz tādu ekonomiku un sabiedrību, kas patiesi ir balstīta uz zināšanām. Saistībā ar pašreizējiem ziņošanas procesiem atklātajā koordinācijas metodē Komisijai būtu jāziņo Padomei par pasākumiem, kas veikti izglītības, pētniecības un novatorisma jomā, lai atbalstītu zināšanu trijstūra integrāciju. Ziņojumā būtu jāietver šķēršļu apzināšana un ierosinājumi turpmākai attīstībai.

2. **Paātrināt pedagoģisko reformu**

Dalībvalstīm būtu jāmudina izglītības un apmācības iestādes nodrošināt to, ka mācību programmās, kā arī visu izglītības līmeņu, tostarp doktora grāda līmeņa, mācību un eksaminācijas metodēs iekļauj un veicina jaunradi, novatorismu un uzņēmējdarbības garu. Viens no veidiem, kā to panākt, ir izstrādāt mācību programmu nepārtrauktā sadarbībā attiecīgi ar pētniecības iestādēm, rūpniecības nozari un citām iesaistītajām personām.

([1]) Skatīt Padomes 2007. gada 23. novembra rezolūciju par universitāšu modernizēšanu, lai veicinātu Eiropas konkurētspēju pasaules zināšanu ekonomikā (dok. 16096/1/07) un Komisijas 2006. gada maija paziņojumu "Īstenojot universitāšu modernizācijas programmu: izglītība, pētniecība un jauninājumi" (dok. 9166/06).

3. **Partnerība starp universitātēm un uzņēmumiem, un citām attiecīgām iesaistītajām personām**

Dalībvalstīm un Komisijai būtu nekavējoties jāreaģē uz aicinājumiem rīkoties, kas izklāstīti Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju 2009. gada 12. maija secinājumos par partnerības uzlabošanu starp izglītības un apmācības iestādēm un sociālajiem partneriem, jo īpaši darba devējiem saistībā ar mūžizglītību. Saistībā ar ciešāku saikņu veidošanu starp universitātēm un kopienām, kurās tie strādā, īpaša uzmanība būtu jāpiešķir tādu stimulu izstrādei, kas veicina personāla mobilitāti starp universitāti un uzņēmējdarbības nozari, arī darbinieku apmaiņas programmām. Universitāšu un uzņēmumu sadarbība būtu jāpastiprina kā elements universitāšu izglītības, pētniecības un novatorisma stratēģijās.

4. **Pasākumi novatorisma kultūras izkopšanai universitātēs**

Dalībvalstīm būtu jāmudina universitātes ātrāk censties izkopt "novatorisma kultūru", cita starpā ar dinamiskāku un vairāk interaktīvu mācību vidi un stimuliem personālam iesaistīties projektos, kuros ir novatorisma aspekts. Varētu izstrādāt finansēšanas pasākumus un stimulu struktūras iestāžu līmenī "kultūras maiņas" veicināšanai, lai sadarbība ar rūpniecības nozari tiktu atzīta par nozīmīgu faktoru karjeras attīstībā. Būtu jāatzīst lielā nozīme, kāda augtākās izglītības vadītājiem ir "novatoriskas kultūras" efektīvas attīstības atbalstā.

5. **Radīt stimulus universitātēm veidot tālāk nododamas zināšanas**

Dalībvalstīm būtu jāizpēta, vai universitātēm ir pienācīgi stimuli veidot zināšanas, ko iespējams nodot plašākai ekonomikai novatorisku preču un pakalpojumu izstrādei. Ja tiesību normas, valdības struktūras vai finanšu noteikumi liedz iestādēm gūt peļņu no šādas zināšanu attīstības un liedz šādas zināšanas nodot tālāk, dalībvalstīm būtu jāmēģina pielāgot regulējumu, kurā darbojas tās iestādes, lai šādi šķēršļi tiktu novērsti un universitātēm tiktu dota pietiekama autonomija. Universitātēm būtu jāizstrādā īpašas stratēģijas zināšanu veidošanai, pilnveidošanai un nodošanai.

6. **Jaunas pieejas kvalitātes novērtēšanai**

Jo īpaši attiecībā uz augstāko izglītību dalībvalstīm būtu jāsadarbojas, lai izstrādātu "zināšanu trijstūra" kritērijus savu iestāžu kvalitātes novērtēšanai, un šiem kritērijiem būtu jākoncentrējas uz to, lai izvērtētu, cik veiksmīgi mācību un izglītības pamatfunkcijās ir iekļauta pētniecība un novatorisms, kā arī, cik veiksmīgi iestādes rada tādu mācību vidi, kura stimulē jaunradi un uz uzņēmējdarbību vērstas pieejas zināšanu izmantošanā, un cik veiksmīgi tās sagatavo savus studentus turpmākajai sociālajai un ekonomiskajai dzīvei.

7. **Izveidot Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūtu (*EIT*) kā nākotnes modeli**

Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūts (*EIT*), kas ir pirmā ES līmeņa ierosme ar mērķi pievērsties saskaņotai mijiedarbībai starp visiem zināšanu trijstūra dalībniekiem, būtu jāizveido par paraugprakses piemēru dalībvalstīm, augstākās izglītības un pētniecības iestādēm un uzņēmējdarbības sektoram, lai iesaistītu visus trijstūra elementus.

EIT galvenajām operatīvajām vienībām – zināšanu un inovāciju kopienām (*Knowledge and Innovation Communities – KIC*) – būtu jāspēj rast jaunus veidus, kā risināt tādas ar ekonomiku un sabiedrību saistītas problēmas (piemēram, ilgtspējīga enerģija un klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās tām) izmantojot vienotas un daudzdisciplīnu pieejas, kā arī izmantojot jaunus pārvaldības un finansējuma modeļus, kuru mērķis ir stimulēt augstāko standartu jauninājumus. *EIT* būtu jāizplata šie modeļi, kuriem būtu jārosina radīt citas kopējas ierosmes dažādos līmeņos un pāri robežām, īpašu uzmanību pievēršot vajadzībai attīstīt izglītības lomu zināšanu trijstūrī.

Komisijai saskaņā ar stratēģisko sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā būtu jānodrošina, ka dalībvalstis ir informētas par labāko praksi attiecībā uz šīm septiņām prioritātēm un ka panākumus visās šajās jomās ir iespējams salīdzināt.

PAPILDUS MINĒTAJAM UZSVER, KA IR SVARĪGI

— nodrošināt to, ka izaugsmes un nodarbinātības stratēģijā laikposmam pēc 2010. gada izglītība noteikta kā zināšanu trijstūra pamats, un uzsver, ka visiem trīs trijstūra elementiem (izglītībai – pētniecībai – novatorismam) ir jābūt savstarpēji atbalstošiem un pastiprinošiem. Visai izglītības un apmācības sistēmai ir liela nozīme, veicinot galvenās iemaņas, kas vajadzīgas labi funkcionējošam trijstūrim,

— nodrošināt pilnīgu sadarbību un koordināciju starp stratēģijām, kas paredzētas, lai attīstītu Eiropas augstākās izglītības jomu, Eiropas Pētniecības telpu un ierosmes novatorisma jomā, proti, Plaša mēroga novatorisma stratēģiju un iecerēto Eiropas novatorisma plānu,

— Komisijai, izstrādājot savus priekšlikumus Kopienas programmām izglītības jomā un citās attiecīgās jomās nākamā finanšu plāna periodā, pilnībā ņemt vērā to, kas vajadzīgs izaugsmes un nodarbinātības stratēģijai laikposmam pēc 2010. gada, un kopā ar dalībvalstīm arī apsvērt, kā varētu izmantot struktūrfondus, lai atbalstītu ierosmes, kuras saistītas ar izglītības pilnveidošanu par zināšanu trijstūra pamatu.